

Utredning av mulig organisering av felles brannvesen i Valdres

Fase 1

Forord

I mandat som er behandlet av kommunestyre i Nord-Aurdal 14.oktober 2024 og av representantskapet til Valdres brann- og redningstjeneste IKS 29.november 2024, fikk arbeidsgruppa i oppdrag å utrede et godt grunnlag for kommunestyrene i Valdres for at de skal kunne ta stilling til en etablering felles brann- og redningstjeneste i Valdres.

Arbeidet er gjennomført av en arbeidsgruppe bestående av Laila Lien Østgård, Ivar Svensson, Vidar Nilssen og Håvard Halvorsen. Arbeidsgruppa skal lage en foreløpig rapport til styringsgruppa innen 1. februar 2025 og en endelig rapport innen 1. mai 2025.

Intensjonen i vedtaka er noe ulike. Der Nord-Aurdal spør «hva om vi starter på nytt, hvilken løsning vil være den beste for Valdres?», legger representantskapet i VBR IKS til grunn at eksisterende styringsdokument for VBR IKS blir brukt som en del av grunnlaget i arbeidet. Dette gjør mandatene noe motstridende og har utfordret arbeidsgruppa spesielt når antall brannstasjoner og hvor de skal ligge har vært tema.

Om mandatet som er vedtatt i Nord-Aurdal kommunestyre skal følges må det gjøres en grundig analyse med utgangspunkt i en nullstilling. Hvor vil brannstasjoner ligge hvis vi ser Valdres under ett, uten føringer ved hvordan disse er plassert i dag. Som nevnt er ikke denne arbeidsmåten helt i samsvar med vedtak fattet av representantskapet i VBR IKS, som legger til grunn at eksisterende styringsdokument blir brukt som en del av grunnlaget i arbeidet. I dette ligger blant annet en rapport utarbeidet av Norconsult i 2021, som har vurdert brannstasjonsstrukturen i hele Valdres. Rapporten konkluderte med at det er behov for stasjonene som er i regionen og det vil ikke kunne tas bort noen stasjoner slik foreliggende vurderinger i ROS-analyser og beredskapsanalyser var i 2021.

Arbeidsgruppa har diskutert handlingsrom utover det som handler om stasjonsstruktur, nødvending mannskap og alt som naturlig følger med dette.

Antall brannstasjoner og hvor bør de ligge

Arbeidsgruppen mener at sannsynligheten er til stede for at dagens brannstasjonsstruktur kan endres ved en felles brann- og redningstjeneste i Valdres. Antall stasjoner og hvor disse bør ligge vil kreve en ROS-analyse. Denne type analyse krever høy grad av legitimitet og bør utføres av eksterne.

Med dagens struktur har Valdres totalt 10 brannstasjoner. Hedalen, Begna, Bagn, Bruflat, Fagernes, Røn, Ryfoss, Grindaheim, Heggenes og Beitostølen.

Nødvending mannskap

Forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene (*brann- og redningsvesenforskriften*) stiller krav til kommunene om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen. Hva som vil være nødvending mannskap kommer blant annet an på hvor mange brannstasjoner Valdres vil ha. Noe en grundig ROS-analyse for et felles brann- og redningsvesen vil gi svar på.

Med dagens struktur har Valdres totalt 23,3 årsverk (15,3 i VBR IKS og 7,6 i Nord-Aurdal).

Nødvendig kompetanse

Arbeidsgruppa har ikke diskutert dette. Brann- og redningsvesenforskriften stiller imidlertid krav til kompetanse til alle funksjoner i et brann- og redningsvesen. Spørsmålet kan ikke besvares fullt ut uten at stasjonsstruktur ligger på plass. Om dagens struktur ikke endres, blir behovet omtrent sånn det allerede er.

Nødvending utstyr/biler

Arbeidsgruppa har ikke diskutert dette. Spørsmålet kan ikke besvares fullt ut uten at stasjonsstruktur ligger på plass. Om dagens struktur ikke endres, blir behovet omtrent sånn det allerede er.

Brannstasjon	Mannskapsbil	Tankbil	Høyde beredskap	Fremskutt enhet
Hedalen	0	1	0	1
Begnadalen	0	0	0	1
Bagn	1	1	0	1
Etnedal	1	1	0	2
Fagernes	1	2	1	1
Røn	0	1	0	1
Ryfoss	1	1	0	0
Heggenes	0	1	0	1
Grindaheim	0	1	0	2
Beitostølen	1	1	0	0
Totalt 🖱️	5	10	1	10

Brannstasjon	Annet/ekstra kjøretøy	ATV	Snøscooter	Båt
Hedalen	0	0	0	0
Begnadalen	1	0	0	0
Bagn	0	1	0	0
Etnedal	0	0	0	1
Fagernes	1	1	1	2
Røn	1	0	0	0
Ryfoss	1	0	0	0
Heggenes	1	0	0	0
Grindaheim	0	1	1	0
Beitostølen	1	1	0	0
Totalt 🖱️	6	4	2	3

Nødvending vaktordning

Spørsmålet kan ikke besvares fullt ut uten at stasjonsstruktur ligger på plass. Om dagens struktur ikke endres, blir behovet omtrent sånn det allerede er.

Brannstasjon	Vaktlag dreierende	Vaktlag ved behov
Hedalen	Nei	Ja
Begnadalen	Nei	Ja
Bagn	Nei	Ja
Etnedal	Nei	Ja
Fagernes	Ja	Ja
Røn	Nei	Ja
Ryfoss	Nei	Ja
Heggenes	Nei	Ja
Grindaheim	Nei	Ja
Beitostølen	Nei	Ja

Totalberedskapen i Valdres ved felles brann- og redningstjeneste

Samkjøring av felles tjenester som blant annet HR, økonomi/regnskap, lønn, revisjon, fagsystemer, IKT leveranse, bedriftshelsetjeneste, lisenser og nødnettkostnader bør være egnet til bedret effektivitet og reduksjon av indirekte kostnader.

En felles og samlet administrasjon og ledelse vil gi et større og sterkere fagmiljø som arbeidsgruppa mener vil styrke kompetansen og ledelsen. Flere ressurser kan samkjøres og brukes mer effektivt. Dette gir mer slagkraft til å levere trygghet til befolkningen. Dette er i tråd med anbefalinger i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sin rapport Fremtidens brann- og redningsvesen - helhetlig gjennomgang av brann- og redningstjenesten (DSB, 2023)

Samlokalisering ved et felles brannvesen kan redusere husleiekostnader, men vil sannsynligvis kreve utvidelse/nybygg for å få plass til alle under samme tak ved bruk av dagens lokaler for de respektive brannvesenene.

På noe lengre sikt bør man kunne forvente besparelser i driften knyttet til stordriftsfordeler ved innkjøp og avtaler på utstyr, klær, kjøretøy, instruktører, kursing og øvelser.

Etablering av en felles overordnet vaktordning medfører reduksjon i godtgjøringskostnader. NAB og VBR har per i dag 5 personer hver med overordnet vakt funksjon. En felles vaktordning kan i teorien deles inn i ulike turnuser. Arbeidsgruppa mener turnusen bør være 5 delt. Argumentet er at denne ordningen legger til rette for at innsatsledere får jevnlig operativ ledererfaring og at de opprettholder verdifull kunnskap. Det bør legges til rette for ekstra kapasitet som bidrar ved ferie og sykdom.

Felles overordnet vakt medfører at antall innsatsleder biler (vaktbil) reduseres fra to til en. En vaktbil mindre reduserer også behovet for sambandsutstyr, kartløsninger og andre verktøy. Dette vil gi en besparelse.

Felles administrasjon og ledelse vil medføre tre overflødige stillingsfunksjoner - brannsjef, leder beredskap og leder forebyggende, som er i begge brannvesenene i dag. Et felles brann- og redningsvesen i Valdres krever i henhold til brann og redningsvesenforskriftens §11 tre stillingsfunksjoner i 100% stillinger.

Arbeidsgruppa er av den oppfatning at de 6 Valdreskommunene med fordel kan ha 1 felles beredskapskoordinator som tillegges brann- og redningstjenesten. Med dagens struktur er oppgaven lagt til en person i kommunen som har flere roller, den er derfor ikke definert som en stillingsprosent.

Arbeidsgruppa er av den oppfatning at ledelse og administrasjon i et felles brann- og redningsvesen i Valdres kan organiseres slik:

Brannsjef Daglig ledelse, systematisk styring av brann- og redningsvesenets oppgaver

Leder beredskap Administrativ, faglig og driftsmessig ledelse av beredskapsavdelingen

Leder beredskap NK Bistå leder beredskap med drift av beredskapsavdelingen

Leder forebyggende Administrativ, faglig og driftsmessig ledelse av forebyggende avdeling.

Teamleder næring Tilsyn næringsbygg og salg av tjenester (*øvelser, kurs mm*)

Teamleder bolig Tilsyn boliger (feiertjenesten)

Beredskapskoordinator Planlegge og lede beredskapsøvelser. Være kontaktpunkt for kommunen inn mot regionale og statlige aktører i beredskapssammenheng.

Virkning for brannforebygging i Valdres

Ved en sammenslåing av forebyggendeavdelingen vil det styrke vesentlig på forebyggende personell, da denne er underbemannet i Valdres. Samtidig vil fagmiljøet bli sterkere ved samlokalisering av kontor. Videre vil det også fra ledelsen av forebygging gi mer oversikt og kontinuitet i avdelingen da det er to teamledere. Dette vil også kunne gi økonomiske gevinster på sikt. Feiertjenesten kan utnyttes bedre ved at det er lettere å «flåtestyre» resurser. Samtidig frigjør tjenesten ca. 50% stilling fra administrasjon til produksjon, noe som også vil dekke bedre opp for det store antall fritidsboliger i Valdres.

- Alle innbyggere skal føle seg trygge på at de får samme hjelp og assistanse ved en uforutsett hendelse, samme hvem, og hvor i Valdres de er (dekker de grunnleggende behov).
- Sikre at det leveres lik kvalitet på tjenestene til alle kommuner (sikre stor/små kommuner, flere eldre hjemmeboende etc.)
- Vil få bedre kapasitet til å identifisere og håndtere risikoområder (klimaendringer/mer ekstremvær)
- Med flere ressurser tilgjengelig kan det bli enklere å tilby opplæring og kompetanseheving for ansatte, f.eks. ved internopplæring.
- Større fagmiljø og gir bedre fagkunnskap innen brannforebyggende, spesielt innen tilsyn på næringsdel (§13), men også innen boligfeiling og tilsyn.
- Sammenslåing kan føre til bedre ressursutnyttelse og effektivisering av tjenesten.
- Med større enheter kan det være lettere å samle og dele kompetanse og erfaring blant brannforebyggere, noe som kan forbedre kvaliteten på feiling og tilsyn.

- Større enheter kan lettere etablere samarbeid med andre relevante aktører, som kommuner, helsevesen og politi.
- Sammenslåtte enheter kan ha bedre kapasitet til å gjennomføre informasjonskampanjer og veiledning rettet mot befolkningen.
- Kan ha reduserende virkning på administrative kostnader og stordriftsfordeler på sikt.

Kostnader som gir mulighet for innsparinger ved en felles brann- og redningstjeneste

Felles kostnader, per år.	VBR IKS	NAB	Kommentar
Internett	kr 23 000	kr -	Ekstern leverandør i VBR
Husleie administrasjon	kr 409 000	kr -	NAB belastes ikke for husleie
HR, økonomi, regnskap, lønn	kr 513 000	kr 355 000	fordeling gen.øk/selvkost
Skriver/kopimaskin	kr 22 000	kr 12 000	fordeling gen.øk/selvkost
Lisenser	kr 204 000	kr 75 000	Acos, Bliksund, Ecoline
Bedriftshelsetjeneste	kr 29 000	kr 25 000	Felles adm. kostnader

Forebyggende (generaløkonomi)

Lisens Bjørnis (undervisning)	kr 5 000	kr 5 000	
-------------------------------	----------	----------	--

Feiing (selvkost)

Lisenser	kr 45 000	kr 130 000	Norkart (VBR) og Cubit (NAB)
Husleie brannstasjoner ¹⁾	kr 950 000	kr -	

Beredskap

Overordnet vakt, bil	kr 223 000	kr 219 000	
Overordnet vakt, godtgjørelse	kr 670 000	kr 670 000	

¹⁾ alle 5 kommuner i VBR har en brannstasjon tilrettelagt for brannforebyggere, der VBR betaler leie over selvkost. For beredskap betales ingen leie.

Arbeidsgruppa mener det ligger et innsparingspotensial i kostnader med IKT. Fakturaer fra IKT Valdres viser at tjenestekost/driftsavtale er per bruker

Med dagens organisering har begge brannvesen brannsjef, leder beredskap og leder forebyggende, til sammen seks hele stillinger. Den samla lønnsutgiften for faste hele lederstillinger er på kr. 5,6 millioner, inkludert sosiale kostnader (VBR kr. 3,2 millioner og NAB 2,4 millioner).

Eierforhold til stasjonene og utstyr

Arbeidsgruppa mener brannstasjonene skal eies og driftes av hver enkelt kommune i samsvar med nasjonale krav og føringer. Kommunene har kompetanse på drift og vedlikehold av bygg, som ikke er naturlig at et brannvesen skal ha. En ulempe med kommunalt eierskap, sånn strukturen er i dag, kan være i de tilfeller byggenes egnethet og kvalitet avviker nasjonale krav og føringer.

Arbeidsgruppa mener at nødvendig brannbiler og utstyr eies av kommunene igjennom valgt driftsmodell, ikke av hver enkelt kommune sånn som brannstasjonene.

Uavhengig av om det blir ett felles brannvesen i Valdres eller ikke, mener arbeidsgruppa at dette kan samarbeides om:

- Høydeberedskap
- Øvingsanlegg
- Kurs, kompetanseheving
- Overordnet vakt
- Forebyggende arbeid
- Spesialkompetanse
- Spesialutstyr

VBR har satt av kr. 1,25 millioner til etablering av øvingsanlegg i sin økonomiplan. NAB har ikke satt av midler til dette, men har allerede etablert et enkelt anlegg i Fløafjorden. For et framtidig felles brannvesen vil denne posten, på ett eller annet nivå, være nødt til å være med.